

Oproep aan alle verkiezingsprogrammacommissies voor de Tweede Kamerverkiezingen 2023

Realiseer kinderrechten in politiek en beleid

De Stichting Minister van Kinderen vindt dat de kinderrechten in politiek en beleid steviger moeten worden verankerd. Waarom?

A. Nederland daalt op kinderrechtenranglijst

Afgelopen juni verscheen de *KidsRights Index*. Deze ranglijst laat zien hoe landen wereldwijd scoren op de naleving van kinderrechten. Nederland kelderde maar liefst zestien plaatsen op 'gunstig klimaat voor de rechten van het kind' (<http://kidsrights.org>research>) terwijl Nederland op dit gebied ooit gidsland was.

B. De zorg voor kwetsbare kinderen verslechtert

Duidelijk wordt de verergerende situatie verwoord in een brandbrief, waarin rechters de noodklok luiden over de verslechtering van de zorg voor kwetsbare kinderen in Nederland.

(<https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Raad-voor-de-rechtspraak/Nieuws/Paginas/Rechters-luiden-noodklok-over-voortdurende-verslechtering-van-zorg-voor-kwetsbare-kinderen-.aspx>).

C. Kabinet neemt aanbevelingen van het VN Kinderrechten Comité niet over

Het VN Comité voor de Rechten van het Kind, dat toeziet op de implementatie van het Internationale Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK), deed op 9 maart 2022 een aantal aanbevelingen (CRC/C/NLD/5-6, *Concluding Observations*), die niet door het kabinet werden overgenomen¹. Zie: <https://www.kinderrechten.nl>

---

¹ Met dien verstande dat het kabinet op 26 mei jl. wel het principebesluit nam om het klachtenprotocol (het Derde Facultatieve Protocol bij het IVRK) te ratificeren. Wij steunen deze stap.

D. De klimaatcrisis zet kinderrechten wereldwijd onder druk

De klimaatcrisis bedreigt ons allemaal, niet alleen de huidige generaties, maar ook en vooral de toekomstige generaties. Iedereen heeft recht op een gezonde en groene leefomgeving. De impact van de klimaatcrisis op kinderen is groot, aangezien zij nog een lang leven voor zich hebben.

Op 15 augustus jl. heeft een rechter in de Amerikaanse staat Montana zestien kinderen en jongeren (in de leeftijd van 5 tot 22 jaar) in het gelijk gesteld. Deze jonge mensen hadden de staat in rechte betrokken, omdat ze vonden dat hun recht op een gezonde en schone leefomgeving was geschonden. Daarmee is een belangrijk precedent geschapen.²

Wij sluiten ons aan bij de oproep aan het komende kabinet van kinderrechtenorganisatie *Save the Children Nederland* om tot minimaal 60% emissiereductie in 2030 ten opzichte van 1990 te komen. Als Nederland zijn eigen klimaatdoelen wil halen is daarbij een verdere intensivering van nationaal en internationaal klimaatbeleid nodig. Klimaatfinanciering moet als prioriteit naar de meest klimaatkwetsbare landen en groepen (waaronder kwetsbare kinderen) gaan.

De bovengenoemde Amerikaanse rechtszaak (*Held versus Montana*) toont aan dat de strijd van kinderen om belangrijke thema's gaat, zoals leefbare toekomst. Het is de vraag of politici bedrijfswinsten boven de belangen van mensen stellen, en of zij verantwoordelijkheid willen nemen voor het leven van toekomstige generaties³. Bedrijven en belangenorganisaties kunnen - in tegenstelling tot kinderen - lobbyisten inhuren ([Waar blijft de professionele lobby voor kinderen, Philip Veerman en Inge Marit Wielinga, Het Parool, 10 juli 2023](#)).

E. Nederland vervalt van gidsland naar een land dat kinderrechten veronachtzaamt

Wij vinden dat het de hoogste tijd is om de belangen van kinderen, jongeren en toekomstige kinderen weer serieus te nemen. Op het gebied van mensen- en kinderrechten werd Nederland ooit gezien als gidsland. Die voorbeeldpositie hebben we echter verloren. Veel aanbevelingen van de Kinderombudsman⁴ zijn (nog) niet gerealiseerd, zoals de aanbeveling om speciale aandacht en hulp te geven aan kinderen in het Groningse aardbevingsgebied. Bovendien is het Ministerie van Jeugd en Gezin - in het kabinet-Balkenende IV onder effectieve leiding van André Rouvoet - met de komst van het kabinet-Rutte I gesneuveld.

F. Nederland mist de politieke slagkracht om kinderrechten te implementeren

Nederland mist de politieke slagkracht om het IVRK-Kinderrechtenverdrag na te leven. Voor het aankomende kabinet is er dan ook ruimte om de kinderrechten hoger op de politieke agenda te zetten en effectief beleid te maken om kinderrechten te eerbiedigen, te beschermen en te bevorderen.

---

² Bron: <https://nos.nl/artikel/2486669-rechter-in-montana-geeft-jongeren-voor-het-eerst-gelijk-in-klimaatzaak>

³ Zie de brief van 8 april 2022 van de Kinderombudsman (o.a. aan de Staatssecretaris van I&W) over de belangen en rechten van kinderen en Tata Steel, waarin zij oproept zich meer in te spannen het recht van kinderen op een goede ontwikkeling (waaronder het recht op gezondheid) te garanderen.

⁴ Kinderombudsman vraagt aandacht voor toekomstperspectief kinderen en jongeren Groningen, 29 november 2022.

G. Investeren in het welzijn van kinderen loont

In de politiek voeren economische belangen doorgaans de boventoon. Daar betalen kinderen vaak de prijs voor. Toch is er juist een economisch argument om te werken aan de rechten en een gezonde toekomst van kinderen. De Amerikaanse econoom en Nobelprijswinnaar James Heckman heeft aangetoond dat investeringen in de kwaliteit van de eerste vijf levensjaren de grootste winst voor individu en maatschappij opleveren ([https://heckmanequation.org>invest in early childhood development](https://heckmanequation.org>invest-in-early-childhood-development)). Volgens Heckman is de kwaliteit van de ontwikkeling van een kind in de vroegste levensjaren - denk aan goede verzorging, fysieke gezondheid en leerervaringen - van grote invloed op de gezondheid, economische en sociale resultaten van individuen en de maatschappij in het algemeen.

H. De kloof tussen jongeren en de overheid/politiek is groot

Uit onderzoek dat het Nederlands Jeugdinstituut in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uitvoerde (<https://www.nji.nl/publicaties/polarisatie-onder-jongeren-door-de-ogen-van-jeugdprofessionals>) blijkt dat jongeren de overheid steeds meer wantrouwen en er geen verbinding meer mee voelen. Ze voelen zich niet gehoord. Daardoor wordt de kloof tussen jongeren en politiek steeds groter. Als oorzaken van het wantrouwen worden onder meer genoemd de toename van armoede in Nederland, de wachtlijsten voor hulpverlening en jeugdzorg, de woningcrisis en de toeslagenaffaire.⁵ Neem daarom op dat u kinderen en jongeren wilt betrekken bij het maken van beleid.

---

⁵ Bron: <https://www.nu.nl/binnenland/6276409/jeugd-wantrouwt-overheid-steeds-meer-gevoel-na-corona-toch-niet-afgenomen.html>

Wij pleiten er dan ook voor de volgende punten in uw verkiezingsprogramma op te nemen.

1. In het nieuwe kabinet komt een Minister van Kinderen en Toekomstige Generaties (hierna: Minister van Kinderen).

Deze minister is de 'opvolger' van de voormalige Minister van Jeugd en Gezin, met de focus op kinderrechten. Zo creëer je één aanspreekpunt, voorkom je versnippering en kom je tot een samenhangend en doeltreffend kinderrechtenbeleid.

Om zijn of haar taak zo goed mogelijk te kunnen vervullen krijgt de Minister van Kinderen interdepartementale bevoegdheden en een eigen budget. Om te voorkomen dat kinderen over het hoofd worden gezien zorgt de minister er bovendien voor dat kinderen een 'plek aan tafel' krijgen in de ministerraad. Zo worden de belangen van kinderen - op dit moment 28% van de bevolking⁶ - beter behartigd, zoals ook is afgesproken in het IVRK-Kinderrechtenverdrag, artikel 12. Bovendien krijgen kinderen het vertrouwen dat de overheid hen serieus neemt.

Met het instellen van een Minister van Kinderen volgen we andere Europese landen. In IJsland en Ierland bestaat bijvoorbeeld al een Minister van Kinderen (<https://www.government.is>, <https://www.gov.ie>), waarvan de positieve effecten zichtbaar zijn. In IJsland bijvoorbeeld is dankzij de inspanningen van deze minister wetgeving aangenomen die het betrekken van kinderrechten bij alle belangrijke beleidsbeslissingen verplicht maakt. In Ierland zijn kinderrechten in de Grondwet opgenomen (na een referendum).

2. In het nieuwe kabinet komt er voor alle beleidsgebieden een 'kind effectrapportage' en een 'generatie-check'.

Bij een kind effectrapportage (ook wel *child impact assessment* of *kinderrechten-toets* genoemd⁷) ga je bij al het voorgestelde beleid na wat de impact daarvan op kinderen is. In landen zoals Australië, Nieuw-Zeeland en Zweden voert men deze kind effectrapportage al uit. Bij een generatie-check ga je bij al het voorgestelde beleid na wat de impact daarvan op de *komende* generaties is. Beleid of het nalaten van beleid - denk aan klimaatmaatregelen - kan ertoe leiden dat de komende generaties de 'kinderen van de rekening' worden. Met de checks kun je voorkomen dat huidige generaties op de pof van toekomstige generaties leven. Nederland telt bijvoorbeeld een hoog aantal jonge astmapatiënten. Het recht op schone lucht zou in dit verband bij zowel de kind effectrapportage als de generatie-check kunnen worden meegenomen.

---

⁶ Op 1 januari 2023 telde Nederland volgens het CBS 4 917 721 inwoners jonger dan 25 jaar. Dat is 28% van de Nederlandse bevolking. De Stichting Minister van Kinderen stelt zich ten doel dat de rechten van het kind worden nageleefd zoals omschreven in het IVRK.

⁷ Wendy Lazarus, *Child Impact Assessments: A Missing Piece to Spur Progress for U.S. Children*, Kids Impact Initiative (May 2020), https://kidsimpact865312240.files.wordpress.com/2020/06/child-impact-assessment_6-5-fix.pdf. Zie ook: Kirsten Hanna and Nic Mason, *Putting Children at the Center of Policy Development*, First Focus on Children (Sept. 2010), <https://firstfocus.org/wp-content/uploads/2010/09/Putting-Children-at-the-Center-of-Policy-Development.pdf>. *Ronde Tafel Discussie: Kinderrechtentoets*, 20 november 2014, Unicef Nederland (in samenwerking met de Kinderombudsman en DCI-NL).

3. Het komende kabinet regelt meer voor de volgende specifieke onderwerpen.

- **Kindermishandeling.** Dagelijks is er in Nederland sprake van flagrante schendingen van de rechten van kinderen omdat er sprake is van kindermishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik van kinderen. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat de omvang van kindermishandeling in Nederland niet afneemt. Terwijl bewezen effectieve preventie wel degelijk mogelijk is. In plaats van weg te kijken dient het nieuwe kabinet alle obstakels weg te nemen die uitvoering van deze preventie in de weg staat. Zodat participatie in (zelfs bewezen effectieve) preventieprogramma's van alle beoogde risicopopulaties, onder (aanstaande) ouders en kinderen een feit wordt en Artikel 19 van het IVRK (het recht van het kind op bescherming tegen alle vormen van geweld) nageleefd in plaats van geschonden wordt. En dat kindermishandeling die niet voorkomen is, veel eerder stopt dan nu gebruikelijk is.
- **Jeugdzorg.** In de regeerperiode van het laatste kabinet-Rutte werd de Hervormingsagenda Jeugd aangenomen. Daarin wordt specialistische jeugd-ggz niet meer door gemeenten ingekocht. Het plan voorziet in regionale en landelijke inkoop, wat een verbetering is. Zo kan de continuïteit van bepaalde gespecialiseerde jeugdzorg beter worden gewaarborgd. Denk aan de zorg voor kinderen met een zware depressie, een ernstige eetstoornis of suïcidale gedachten. Wij pleiten ervoor dat uw partij dit plan in uw verkiezingsprogramma steunt en dat dit plan spoedig wordt omgezet in een Algemene Maatregel van Bestuur. Bovendien pleiten we ervoor om alles te doen om te voorkomen dat kinderen met lange wachtlijsten worden geconfronteerd en om personeelstekorten op te lossen. Oók als dit betekent dat bezuinigingen moeten worden teruggedraaid.
- **Armoede.** Volgens UNICEF Nederland groeit één op de negen Nederlandse kinderen op in armoede. Dit aantal groeit zelfs. Opvallend is dat het Duitsland wél lukt om het aantal kinderen dat in armoede opgroeit terug te dringen (*Frankfurter Allgemeine Zeitung, Erfolge im Kampf gegen Kinderarmut, 22 juli 2022, p. 19*). Onderzoek waarom dit daar wel lukt. Neem in uw verkiezingsprogramma op dat Nederland zijn voorbehoud tegen artikel 26 (recht op sociale voorzieningen) van het IVRK opheft. Investeer ten slotte in het terugbrengen van dak- en thuisloosheid onder kinderen en jongeren, bijvoorbeeld door met het instrument ETHOS Light een goede telling te doen van het aantal (dreigend) jonge daklozen en de oorzaken van dakloosheid in kaart te brengen.
- **Klimaat.** Naast de oproep van Save the Children Nederland aan het kabinet om tot minimaal 60% emissiereductie in 2030 ten opzichte van 1990 te komen (zie hierboven onder punt D),

roepen wij het kabinet op te stoppen met subsidies op fossiele brandstoffen, en grote bedrijven ertoe te bewegen hun CO₂-uitstoot te reduceren in lijn met internationale afspraken.

- **Preventie.** Besteed meer aandacht aan en budget voor preconceptiezorg en de 'eerste 1000 dagen'. Het programma 'Kansrijke start' (<https://kansrijkestart.nl/>) van het Ministerie van VWS levert de samenleving veel maatschappelijk en economisch rendement op, wat de hierboven genoemde econoom James Heckman ook aantoonde. Bezuinigingen in de kraamzorg moeten worden teruggedraaid.
- **Volksgezondheid/Justitie.** Stel een Deltaplan op om het toenemende (hard)drugsgebruik onder jongeren te keren en om ervoor te zorgen dat jongeren worden ingezet om drugs (op hun scooters) te bezorgen. In dit Deltaplan moet ook de problematiek van de groeiende verslaving aan (online) gokken en gamen worden meegenomen. Er moet meer geïnvesteerd worden in preventie. Kinderen onder de 18 jaar zouden niet meer als volwassenen moeten worden berecht.
- **Asielzoekers en gezinshereniging.** Voor deze controversiële onderwerpen (waarover het kabinet-Rutte IV onlangs viel) moeten de verplichtingen uit het IVRK-Kinderrechtenverdrag richtinggevend worden. De lange duur van de procedures (o.a. vanwege het tekort aan IND-medewerkers) levert veel verdriet op bij kinderen, die hopen met hun ouders te worden herenigd. Realiseert u zich dat kinderen een heel ander begrip van tijd hebben dan volwassenen. Weer een dag niet herenigd zijn met dierbaren voelt voor hen als een eeuwigheid.
- **Buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking.** Kinderen moeten een hoeksteen van buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking zijn. Neem in uw verkiezingsprogramma op dat het buitenlandbeleid zich ook laat leiden door de belangen van kinderen, en dat de Nederlandse mensenrechtenambassadeur ook kinderen als haar doelgroep ziet. Nu houdt deze Ambassadeur zich weliswaar met diverse mensenrechten bezig, maar (vreemd genoeg) niet met die van kinderen. Zorg ervoor dat het budget voor ontwikkelingssamenwerking en de gelden die nodig zijn voor de opvang van asielzoekers in Nederland niet worden vermengd, zoals nu het geval is.
- **Onderwijs.** Zorg voor kansengelijkheid tussen leerlingen, verbeter de kwaliteit van het onderwijs, vergroot de ontwikkelingsmogelijkheden van leerkrachten en verhoog hun salaris. Zorg voor educatie over kinderrechten en burgerschapsvorming. Breng cultuuronderwijs structureel terug in de klas. Wij ondersteunen de agenda van de door het Ministerie van Justitie en Veiligheid ontwikkelde *leerlijn relatievaardigheden*. Deze leerlijn geeft ter preventie leerlingen en studenten in het primair, voortgezet en hoger onderwijs levenslessen en een vooruitziende blik mee.
(<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/05/03/programma-scheiden-zonder-schade-leerlijn-relatievaardigheden>).

- **Verkeersveiligheid/ruimtelijke ordening.** Maak de belangen van kinderen die op de fiets of wandelend naar school gaan bepalender dan de belangen van het gemotoriseerde verkeer. Een kind van 8 jaar moet zich zelfstandig door de buurt, de wijk of de stad kunnen bewegen.

Doorberekening Centraal Planbureau: neem kind effectrapportage en generatie-check mee

Zoals te doen gebruikelijk berekent het Centraal Planbureau (CPB) de economische gevolgen door van conceptverkiezingsprogramma's. Om een evenwichtig beeld te krijgen is het van belang dat u ook de effecten van de kindereffectrapportage /kinderrechtentoets en generatie-check meeneemt.

Op weg naar de gezondste jeugd ter wereld: hoog op de agenda

In 2040 heeft Nederland de gezondste jeugd ter wereld. Fysiek, sociaal en mentaal. Deze ambitie is uitgesproken door onder meer twintig gezondheidsfondsen, wordt omarmd door de Nederlandse sportorganisatie NOC*NSF en sluit aan bij het Nationaal Preventieakkoord uit 2018. Daarin staan afspraken voor een gezonder leven van Nederlanders in 2040 door het terugdringen van roken ('rookvrije generatie in 2040'), problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Ook zijn er afspraken gemaakt voor de aanpak en het voorkomen van mentale gezondheidsproblemen, zoals burn-outklachten, eenzaamheid, depressie en slaapproblemen. De Rijksoverheid maakte deze afspraken met meer dan 70 maatschappelijke organisaties. Wij pleiten daarnaast voor het belasten van snoep/ suikerproducten en voor reclames gericht op kinderen om *gezond* voedsel te promoten.

Naar een nieuwe bestuurscultuur met kinderen

In antwoord op de fiasco's met gas, jeugdzorg, onderwijs en toeslagen, beloofde het kabinet *een nieuwe bestuurscultuur* met meer openheid, snellere correctie en een betere controle. Als we deze ambities willen realiseren, dan is het de hoogste tijd dat kinderen onderdeel worden van de nieuwe bestuurscultuur. Juist volwassenen moeten kinderinspraak steunen; de perspectieven van kinderen

zijn immers verrijkend. Wij zien uit naar een kabinet dat de kinderrechten hoog in het vaandel heeft staan en dat kinderen bij het beleid betreft.

Een uitnodiging aan uw partij

Per separate post hebben wij een e-mail gestuurd naar de woordvoerders van uw partij. **Op 22 september a.s., van 09.00 tot 12.00 uur**, hopen wij in het **Perscentrum Nieuwspoord** met woordvoerders van de partijen te praten over de vraag hoe de belangen en rechten van kinderen in de verkiezingsprogramma's zijn verwoord. Deskundigen (zoals kinder- en jeugdpsychiater Prof. Arne Popma) en kinderen (zoals Lars Westra, vicevoorzitter van het Kinderrechtencollectief) gaan dan in gesprek met politici. Gespreksleiders zijn juriste/mediator Inge Marit Wielinga (die dit document mede samenstelde) en ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Dr. Philip Veerman, gz-psycholoog
Bestuurslid Stichting Minister van Kinderen⁸
06 52445222, www.ministervankinderen.nl
philip@ministervankinderen.nl

---

⁸ Het bestuur van de Stichting wordt gevormd door: Gabriel Luciano Gomes Barros (voorzitter), Nicky Schrijvens-Pasman (secretaris), Dr. Cees Hoefnagels (penningmeester), Angelica Janine Balatbat, Rubin Einhorn, arts, Teun Haans en Dr. Philip Veerman. Cees Hoefnagels is de oprichter van de Stichting.

Over de Stichting Minister van Kinderen

De meeste kinderen in Nederland zijn gelukkig. Maar er zijn ook veel kinderen met wie het niet goed gaat. Bijvoorbeeld door armoede, kindermishandeling of lange wachtlijsten voor psychische hulp. Dat is in strijd met het kinderrechtenverdrag. Onze stichting verzoekt dan ook om een Minister van Kinderen aan te stellen. Die zorgt ervoor dat de regering zich houdt aan het kinderrechtenverdrag, bij alle beslissingen die ze neemt en alle regels die ze maakt. Die zorgt er ook voor dat kinderen mogen meedenken en meepraten over thema's die hen aangaan, zoals klimaat, onderwijs en jeugdzorg. De Minister van Kinderen zorgt daarmee niet alleen goed voor alle kinderen, maar ook voor de toekomst van iedereen in Nederland.